

ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СИСТЕМІ КИЇВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ СХІДНИХ МОВ № 1

Мілюк Катерина,

*учитель-методист китайської мови, вчитель китайської мови
Київської гімназії східних мов № 1, м. Київ, Україна*

Китайська мова і культура викликають значний інтерес і в Україні, і в усьому світі. Важливість КНР у світі зростає і політично, і економічно, і культурно. Зростає суспільний запит й інтерес до оволодіння найскладнішою мовою у світі.

Китайська мова в Україні, в системі загальної середньої освіти, має свою історію, й налічує понад 60 років. Навчання китайської мови було започатковано 1957 року у Київській середній школі-інтернаті №1 з поглибленим вивченням китайської мови. Незмінно педагогічний процес продовжувався й у Київській гімназії-інтернаті східних мов № 1 (1990–2003 рр.), триває й нині – у Київській гімназії східних мов № 1 – Асоційованій школі ЮНЕСКО. Мої колеги-вчителі розробляють і впроваджують компетентнісний підхід до моделювання дидактичних засобів розвитку культурно-мовних цінностей учнів у процесі навчання китайської мови¹, досліджують проблеми розвитку іншомовної культурологічної компетентності гімназистів на уроці китайської мови².

На етапі розширення українсько-китайських відносин у різноманітних сферах, реформування системи загальної середньої освіти в Україні, становлення Нової української школи вчителями китайської мови гімназії розроблено нові навчальні програми для 1–11(12) кл. і навчальні посібники, підручники, сучасні навчально-методичні комплекси, а також Концепція навчання східних мов у Київській гімназії східних мов № 1 – перша в Україні³. У 1–4 кл. освітній процес триває 2–4 год, у 5–9 кл. – 5 год, у 10–11 кл. – 6 год. Окрім цього, в 11 кл. гімназисти вивчають ділову китайську мову (1 год)^{4, 5}.

Освітній процес відбувається в сучасних лінгафонних кабінетах, навчальних кабінетах, подарованих гімназії китайським урядом у 2016 році.

Китайська мова сприяє інтеграції мовної особистості, здатної мобілізувати й застосовувати загальнолюдські, етнонаціональні, культурно-мовні, морально-громадянські цінності, ставлення, навички, знання та розуміння комунікативних процесів, щоб ефективно та належним чином відповідати на нові запити, виклики й виявляти можливості, які з'являються в демократичних і міжкультурних ситуаціях^{6 (с. 3)}.

Розуміючи стратегію навчання іноземної мови як загальну концепцію оволодіння предметом, яка ґрунтується на певних лінгвістичних, дидактичних принципах і визначає підхід до навчання^{6 (с. 12)}, ми виходимо з окреслених напрямів розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти. Це – комунікативно-діяльнісний підхід, за якого учень (учениця) перебуває в центрі освітнього процесу як суб'єкт діяльності, а система освіти враховує індивідуально-психологічні, вікові особливості та інтерес особистості, практично вмотивоване використання мови як засобу мовленнєвої взаємодії⁷.

Комунікативний підхід наближається до процесу оволодіння мовою в природних умовах, тобто має місце доцільний добір і раціональна організація мовного і мовленнєвого матеріалу, що забезпечує комунікативні потреби учнів у межах сфер і тем спілкування, передбачених програмою. Водночас ураховуються індивідуальні особливості і можливості учнів, рівень їх мотивації та готовності до оволодіння китайською мовою. Ситуативне навчання, колективні форми навчання (діалогові, групові) спрямовуються на виконання проблемно-пошукових завдань зі спілкування за різної суб'єкт-суб'єктної взаємодії: учень – учитель, учень – учень, учні – учні^{6 (с. 14)}.

За особистісно орієнтованої парадигми навчання китайської мови учні з різними пізнавальними стилями мають можливість обрати траєкторії навчання на засадах диференціації за пізнавальними стилями (стилі кодування інформації, перероблення інформації, постановки та розв'язання проблем, пізнавального ставлення до оточуючого світу). Культурологічне спрямування навчальної діяльності сприяє формуванню в учнів комунікативних здібностей (це відбувається під час вивчення тем культурологічного характеру, коли йдеться про систематичну презентацію країнознавчих знань щодо країни, мова якої вивчається, про сприймання іншої культури з власних гуманістичних позицій).

Важливого значення набувають такі принципи: науково обґрунтований добір мовного, мовленнєвого, ілюстративного матеріалу до підручників китайської мови (принципи, рекомендовані В. Редьком, зrealізова-

но в гімназії східних мов №1 у підручниках К. Мілюк, Н. Орчинською, Т. Павленок, Л. Сократовою, В. Чжен та ін.); прагматичності та соціальної ефективності, комунікативної цінності навчального матеріалу; тематичної організації іншомовного спілкування; врахування навчального досвіду та міжпредметних зв'язків; автентичності, достатності та доступності; концентричного вивчення тем для спілкування; мінімізації змісту навчання; частотності, типовості та варіативності мовного і мовленнєвого матеріалу; диференційованого навчання, культуровідповідності та культурної цінності навчального матеріалу та ін.⁶ (с. 69–75).

Розвиткові предметних компетентностей учнів засобами китайської мови, крім уроків, сприяє активна участь у щорічних Київських міських відкритих олімпіадах східних мов, у I (районному) та II (міському) етапах Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт старшокласників-членів Малої академії наук України (секції китайської мови, сходознавства у відділенні іноземної філології та зарубіжної літератури), навчання у класах школи Конфуція при гімназії; участь та перемоги у щорічних Всеукраїнських відбіркових етапах та заключному етапі Міжнародної олімпіади знавців китайської мови «Китайській міст», щорічне нормне стажування у чартерних мовних школах при Куньмінському державному університеті (КНР).

У 2019 році започатковано олімпіади «Піднебесна Перлина». Реалізується проект «Інші країни, культури», а також культурологічні, просвітницькі проекти за сприяння Посольства КНР в Україні, Інституту Конфуція при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Китайська мова як лінгвокультурне явище є не лише засобом спілкування, а й міжкультурної взаємодії. Багато випускників гімназії продовжують навчання в КНР, отримуючи стипендії уряду КНР, Посольства КНР в Україні. Педагогічна система інноваційного навчання в гімназії, беручи до уваги дослідження в галузі сучасної дидактики^(8–10 та ін.), формує, розвиває інтерес юних громадян України до китайської лінгвокультури, формує ціннісно-сміслові, професійні орієнтації учнів, розвиває загальнолюдські, культурно-мовні цінності особистості; культурологічні, соціальні і громадянські компетентності особистості успішного громадянина-патріота України.

¹ Павленок Т. В. Проблема розвитку іншомовної культурологічної компетентності гімназистів на уроці китайської мови. *Дидактика: теорія і практика*. Київ : Вид-во Інституту обдарованої дитини НАПН України, 2015. С. 99–107.

² Сократова Л. Компетентнісний підхід до моделювання дидактичних засобів розвитку культурно-мовних цінностей учнів у процесі навчання китайської мови. *Дидактика: теорія і практика*. Київ : Педагогічна думка, 2018. С. 131–136.

³ *Концепція навчання східних мов у Київській гімназії східних мов № 1* / [кол. авт. під керів. Редька В. Г.]. Схвалено вченою радою Інституту педагогіки АПН України (2006 р.). Київ : Енергія плюс, 2007. 112 с.

⁴ Китайська мова. 1–2 класи. Навчальні програми. Київ, 2018.

⁵ Китайська мова. 5–11 класи. Навчальні програми. Київ, 2018.

⁶ Редько В. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов. *Теорія і практики* : монографія. Київ : Генеза, 2012. 224 с.

⁷ Манакін М. В. *Мова і міжкультурна комунікація* : навч. посіб. Київ : Академія, 2012. 288 с.

⁸ Васьківська Г. О., Косянчук С. В. Риторичні уміння учнів старшої школи в контексті ціннісно-сміслової сфери. *Українська мова і література в школі*. 2011. № 8. С. 14–19.

⁹ Васьківська Г. О. Особливості формування системи знань про людину у змісті підручника нового покоління. *Проблеми сучасного підручника*. Київ : Ін-т педагогіки – Харків : ФОП Стеценко І. І., 2010. Вип. 1(10). С. 41–48.

¹⁰ *Формування змісту профільного навчання: теоретико-методологічний аспект* : кол. монограф. / [авт. кол.: Г. О. Васьківська, В. І. Кизенко, С. В. Косянчук, О. В. Барановська та ін.]. Київ : Педагогічна думка, 2018. 260 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/713853/>